EHK
ELÄINTEN HYVINVOINTIKESKUS

Eläinten hyvinvointikeskuksen lausunto valtioneuvoston kirjelmään eduskunnalle komission ehdotuksesta asetukseksi koirien ja kissojen hyvinvoinnista ja jäljitettävyydestä 2023/0447(COD)

Kiitämme mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmään koirien ja kissojen hyvinvoinnista ja jäljitettävyydestä. Kirjelmän aiheena ollut komission säädösehdotus sisältää useita kannatettavia, eläinten hyvinvointia edistäviä kohtia. Erityisesti haluamme kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin, joista useimpiin myös valtioneuvoston kirjelmässä viitataan:

Soveltamisala

Eläinten hyvinvointiin liittyviä vaatimuksia sovellettaisiin ehdotuksen mukaan koirien ja kissojen kasvattajiin, eläinkauppoihin ja löytöeläinsuojiin, jotka luovuttavat eläimiä uusiin koteihin. Jäljitettävyyttä koskevia säännöksiä sovellettaisiin kaikkiin sisämarkkinoilla myytäväksi tai luovutettavaksi tarjottaviin koiriin ja kissoihin. Asetusehdotuksen 4 artiklan mukaan säädöstä ei sovellettaisi, jos kasvattajalla on enintään kolme jalostusnarttua ja jos pentueita syntyy vuodessa korkeintaan kaksi. Säädöstä ei myöskään sovellettaisi löytöeläinsuojiin, joissa on enintään kymmenen koiraa tai kaksikymmentä kissaa.

Kissojen ja koirien enimmäismäärän epäsuhta herättää kysymyksen, katsotaanko kissan arvon lemmikkinä olevan koiran arvoa alempi. Osassa säädösehdotuksesta kissat ja koirat rinnastetaan suoraan toisiinsa (esimerkiksi sama vähimmäistilamäärä kissaa ja koiraa kohti liitteessä 1), mutta soveltamisalan suhteen kissojen määrä löytöeläinsuojassa saisi olla kaksinkertainen koirien määrään nähden.

Löytöeläinsuojiin päätyy kissoja tyypillisesti enemmän kuin koiria, mutta myös kissojen hyvinvoinnin turvaava hoito ja virikkeistäminen vaativat aikaa ja vaivannäköä. Asetusta olisi perusteltua soveltaa jo vähimmäismäärältään kymmenen kissan löytöeläinsuojiin vastaavasti kuin kymmenen koiran löytöeläinsuojiin. Asetusta voisi harkita sovellettavaksi jopa pienempiinkin löytöeläinsuojiin, joissa koiria tai kissoja on sama määrä kuin niiden kasvattajien toimitiloissa, joita velvoite koskee, eli vähintään neljä aikuista eläintä. Tämä olisi paremmin linjassa myös lemmikkikauppojen velvoitteen kanssa (yli kolme koiraa tai kuusi kissaa).

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi

EHK
ELÄINTEN HYVINVOINTIKESKUS

Koirien ja kissojen pitoa ja kasvatusta koskevat vaatimukset

6 artiklan mukaan vanhempia ja jälkeläisiä tai isovanhempia ja jälkeläisiä ei saisi parittaa. Myös sisarusten parittaminen tulisi kieltää liiallisen sukusiitoksen ehkäisemiseksi.

Ehdotuksen mukaan jalostusstrategioilla ei saisi tuottaa sellaisia genotyyppejä ja fenotyyppejä, jotka vaikuttavat haitallisesti koirien ja kissojen tai niiden jälkeläisten hyvinvointiin. Lisäännyttäminen pitäisi kieltää myös, jos eläin ei pysty lisääntymään luonnollisesti, sillä kyvyttömyys luonnolliseen lisääntymiseen on riski sekä emon että pentujen hyvinvoinnille.

Ehdotuksen mukaan edellä mainittu kohta ei estäisi lyhytkuonoisten koirien ja kissojen valintaa ja jalostusta edellyttäen, että valinta- tai jalostusohjelmilla minimoidaan lyhytkuonoisuuteen liittyvien piirteiden kielteiset vaikutukset hyvinvointiin. Ehdotuksessa tulisi huomioida myös muut eläinten hyvinvointia heikentävät ominaisuudet kuin lyhytkuonoisuus, ja tähdentää että myös niiden aiheuttamat kielteiset vaikutukset hyvinvointiin tulisi minimoida. Tällaisia ominaisuuksia ovat esimerkiksi liian pieni kallon koko, voimakkaasti ulkonevat silmät, suhteettoman suuri, löysä ja ryppyinen nahka, alttius selkä- ja nivelvammoille jne.

10 artiklan mukaan toiminnanharjoittajan tai löytöeläinsuojasta vastaavan vastuulla oleviin pitopaikkoihin on tehtävä eläinlääkärin tarkastuskäynti vähintään kerran vuodessa. Tässäkin ero koirien ja kissojen määrässä niissä paikoissa, joita velvoite koskee, on huomattava.

13 artikla edellyttäisi, että kissan tai koiran saisi lopettaa ainoastaan eläinlääkäri. Suomessa esimerkiksi metsästyskoiran lopettaa usein koiran omistaja omassa kotipiirissä. Eläimen hyvinvoinnin kannalta lopetus kotioloissa voi olla parempi vaihtoehto kuin kuljettaminen eläinlääkärin lopetettavaksi mahdollisesti pitkänkin matkan päähän, etenkin jos eläin on sairas tai muuten huonokuntoinen. Olisi hyvä, jos kissan ja koiran lopettaminen päähän ampumalla sallittaisiin jatkossakin, edellyttäen että lopettaja on pätevä henkilö ja hänellä on metsästyskortti ja tarkoitukseen sopiva ampuma-ase. Myös vastasyntyneiden (alle 3 vrk) pentujen lopetusoikeus muun pätevän henkilön kuin eläinlääkärin toimesta sekä voimakas isku päähän sallittuna lopetusmenetelmänä olisi hyvä säilyttää tapauksissa, joissa pentu on vakavasti sairas tai vammautunut ja sen toimittaminen eläinlääkärin lopetettavaksi aiheuttaisi pennulle ylimääräistä kärsimystä ja hyvinvointihaittaa.

13 artiklan mukaan aikuisia narttukoiria ja -kissoja, joita ei enää pennuteta, ei saisi lopettaa tai hylätä. Eläimen hylkääminen on hyvinvoinnin näkökulmasta yksiselitteisesti tuomittavaa, mutta kysymys oikeudesta lopettaa eläin ei liity suoraan eläimen hyvinvointiin vaan on luonteeltaan eettinen. Tuotantoeläimiä lopetetaan ja poistetaan tuotannosta, kun niitä ei enää ole kannattavaa lisäännyttää. Kissoja ja koiria ei kuitenkaan kasvateta ruoantuotannon vuoksi, vaan niiden asema on lemmikkinä ja hyötyeläimenäkin erilainen. Terveen nartun lopettamista ei eläimen itseisarvon eikä lain edellyttämän kunnioittamisen näkökulmasta voi pitää eettisesti perusteltuna. Pääsääntöisesti jalostusnartut, joilla ei enää teetetä pentuja,

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi

tulisi pyrkiä sijoittamaan uuteen kotiin, ellei niiden lopettamiseen ole eläinlääketieteellistä tai muuta eläimen hyvinvointiin liittyvää syytä.

14 artikla edellyttäisi, ettei kissaa tai koiraa saisi pitää kytkettynä pitopaikan tiloissa yli tuntia. Artiklassa ei ehdoteta poikkeusta koirien pitoon juoksulangassa tai muussa pitkässä liinassa, jossa eläimen tosiasiallinen liikkumatila ylittäisi liitteessä 1 ehdotetut ulkotarhan vähimmäistilavaatimukset.

Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen EFSA on syyskuussa 2023 julkaisemassaan tieteellisessä raportissa suositellut, ettei (kaupallisiin tarkoituksiin kasvatettavia) koiria ja kissoja pidettäisi kytkettynä. EFSA huomauttaa, että kissojen ja koirien pitäminen häkeissä tai vastaavissa pienissä tiloissa johtaa hyvinvointiongelmiin, kuten epänormaaliin käyttäytymiseen ja stressiin. Kytkemisen sijasta ulkona pidettäville koirille pitäisi tarjota riittävän suuri tarha, jossa koirat mahtuvat liikkumaan ja käyttäytymään lajinmukaisesti.

Koirien ja kissojen jäljitettävyys

17 artikla edellyttää tunnistusmerkintää ja rekisteröintiä kaikille (jossain elämän vaiheessa) luovutettaville kissoille ja koirille. Merkintä- ja rekisteröintivaatimus on tarpeen sekä koirien että kissojen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Ehdotuksen mukaan tunnistusmerkinnän eli mikrosirun asennuksen voisi tehdä vain eläinlääkäri tai tämän vastuulla toimiva avustaja. Suomessa mikrosirun on saanut asettaa eläinlääkärin lisäksi myös muu pätevä henkilö, jolla on asianmukainen osaaminen toimenpiteen suorittamiseksi. Eläinten hyvinvoinnin kannalta olisi hyvä, että näin olisi jatkossakin. Erityisesti kissojen arvostuksen nostamiseksi ja hyvinvoinnin turvaamiseksi olisi erityisen tärkeää, että kaikki kissat tunnistusmerkitään ja rekisteröidään, ja toimenpiteen olisi hyvä olla eläimen omistajalle mahdollisimman helppo ja edullinen, jotta se varmasti tulee tehdyksi. Tunnistusmerkinnän tekoon tulisi riittää osoitettu pätevyys ja osaaminen toimenpiteen suorittamiseen, jolloin sen voisi jatkossakin tehdä myös muu kuin eläinlääkäri tai tämän välittömässä valvonnassa oleva henkilö.

Liite 1

Ruokinta, kohta 1.1: *Toiminnanharjoittajan on noudatettava seuraavia ruokintatiheyksiä: a) aikuiset kissat ja koirat on ruokittava kahdesti päivässä* > kirjauksen voisi muuttaa muotoon *aikuiset kissat ja koirat on ruokittava VÄHINTÄÄN kahdesti päivässä*.

Eläintilat, kohta 2.1 Lämpötila: *Toiminnanharjoittajien on varmistettava, että lämpötila on […] c)22–28°C pesätiloissa koiranpentujen 10 ensimmäisen elinpäivän ajan; d)18–27°C pesätiloissa kissanpentujen 21 ensimmäisen elinpäivän ajan. Lämpötilan vaihteluvälejä on mukautettava vastaavasti lyhytkuonoiseen rotuun/tyyppiin kuuluvien eläinten osalta ja sellaisten eläinten osalta, joilla on poikkeuksellinen turkki (karvattomat tai paksuturkkiset rodut).*

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi

Jos kohta 2.1 tulkitaan niin, että annetun lämpötilan vaihteluvälin sisällä on aina pysyttävä, liian korkea lämpö voi aiheuttaa stressiä paksuturkkisille, ulkona pidettäville emokoirille. Näiden osalta lämpötilassa tulisi olla mahdollisuus poiketa alaspäin, jos emon ja pentujen hyvinvointi sitä vaatii. Vaihtoehtoisesti tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että emokoiralla on tosiasiallinen mahdollisuus poistua pentujen luota riittävän usein ja riittävän pitkiksi ajoiksi, mikä kuitenkin saattaisi heikentää pentujen hyvinvointia. Huomiota herättää myös vaatimus, jonka mukaan kissanpennuille riittäisi matalampi vähimmäislämpötila kuin koiranpennuille. Kissanpennut ovat yleensä koiranpentuja pienempiä ja kissa on lajina herkempi kylmälle kuin koira, minkä vuoksi olisi hyvä säätää kissanpennuille korkeampi vähimmäislämpötilavaatimus.

Eläintilat, kohta 2.2 Valaistus, 2.2.4: *Eläimillä on oltava mahdollisuus olla pimeässä vähintään kahdeksan tuntia päivässä*. Suomen oloissa ulkona pidettävillä koirilla ei ole mahdollisuutta kahdeksan tunnin pimeään jaksoon päivittäin, ellei koirankopin tulkita tarjoavan tätä.

Eläintilat, kohta 2.3 Tilaa koskevat vaatimukset, 2.3.1: *Koirien ja kissojen vähimmäistilavaatimukset (koko eläinten käytettävissä oleva alue, mukaan lukien tapauksen mukaan 11 artiklan 5 kohdassa tarkoitetut sisätilat ja suljetut ulkotilat*). Ehdotuksen mukaiset tilavaatimukset poikkeavat jonkin verran tällä hetkellä Suomessa kansallisesti säädetyistä vähimmäistilavaatimuksista. Eläinten hyvinvoinnin kannalta olisi hyvä pitää voimassa sellaiset kansallisesti säädetyt, ehdotusta tiukemmat vaatimukset, jotka ovat olleet meillä tähän asti voimassa esimerkiksi vähimmäistilavaatimusten suhteen.

Helsingissä 13.2.2024

Satu Raussi ja Tiina Kauppinen

Eläinten hyvinvointikeskus

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi